EU-kandidater

– 12 länder som kan bli EU:s nya medlemmar

SOU 1995:83

En rapport från EU 96-kommittén

Ref KB
Occ

Statens offentliga utredningar
1995:83
Utrikesdepartementet

EU-kandidater

– 12 länder som kan bli EU:s nya medlemmar

En rapport från EU 96-kommittén
Stockholm 1995

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes, Offentliga Publikationer, på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningskontor.

Beställningsadress: Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Fax: 08-20 50 21
Telefon: 08-690 90 90

Denna skrift, SOU 1995:83, är kostnadsfri. Den kan även erhållas från
Sekretariatet för Europainformation
Box 161 21, 103 23 Stockholm
tel: 08-700 14 98, 020-250 000
fax: 08-20 69 27

Det publicerade materialet får återges helt
eller delvis, gärna med uppgifter om källan.

NORSTEDTS TRYCKERI AB
Stockholm 1995

ISBN 91-38-20015-5
ISSN 0375-250X

Förord

Enligt Maastrichtfördraget ska EU-länderna under 1996 sammankalla en konferens med företrädare för medlemsländernas regeringar. Konferensen ska undersöka vilka bestämmelser i fördraget som behöver ändras för att de mål som står angivna där ska kunna uppfyllas. Den här översynen av fördraget ska äga rum med sikte på att EU ska utvidgas med ett antal länder som vill bli medlemmar, främst i Central- och Östeuropa.

Den parlamentariska EU 96-kommittén har tillsatts av regeringen för att arbeta med två huvuduppgifter: dels låta göra utredningar om viktigare sakfrågor som kan komma att behandlas under regeringskonferensen, dels stimulera den offentliga debatten kring konferensens huvudfrågor och ge företrädare för olika åsikter tillfälle att argumentera för sina uppfattningar. Inom ramen för den senare arbetsuppgiften ger kommittén ut en skriftserie med information och analyser av olika frågor inför 1996 års regeringskonferens. Följande skrifter har hittills getts ut:

- "EU:s regeringskonferens - en lägesrapport" inledde skriftserien i maj 1995.
- "Röster om EU:s regeringskonferens - hearing med organisationsföreträdare, debattörer och forskare" (SOU 1995:77) sammanfattar de problemställningar och synpunkter som framkom under den första hearing kommittén arrangerade. Hearingens tema var EU:s konstitutionella spelregler.
- "EU om regeringskonferensen 1996 - institutionernas rapporter och synpunkter i övriga medlemsländer" (SOU 1995:80) är en sammanfattning av dels de rapporter som EU-institutionerna ministerrådet, kommissionen och Europaparlamentet skrivit om regeringskonferensen, dels en del av de synpunkter kring konferensen som förekommit i EU:s medlemsländer.

Föreliggande rapport ges ut i samband med EU 96-kommitténs hearing den 23-24 augusti 1995 om EU:s framtida utvidgning. Skriften ger en kortfattad beskrivning av de tolv länder som står närmast i tur att bli EU:s medlemsländer. Texten har sammanställts av kommitténs sekretariat (pressekreterare Anders Bolling). Den bygger på material som utarbetats inom Utrikesdepartementet.

Stockholm i augusti 1995

Björn von Sydow
Ordförande i EU 96-kommittén

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....5

Estland.....6

Lettland.....8

Litauen.....11

Polen.....13

Tjeckien.....15

Slovakien.....18

Ungern.....20

Rumänien.....23

Bulgarien.....26

Slovenien.....29

Malta.....31

Cypern.....33

INLEDNING

De tolv länder som här kort presenteras är de som närmast är aktuella för medlemskap i EU. Det är bara Malta, Cypern, Polen, Ungern, Rumänien och Slovakien som formellt har lämnat in medlemskapsansökan, men den uttalade politiska ambitionen från såväl EU som länderna själva är att alla dessa tolv på sikt ska inlemmas i unionen.

Någon tidtabell för förhandlingar och inträde finns ännu inte. Kanske kan en sådan utarbetas i samband med EU:s regeringskonferens 1996. Ett av konferensens viktigaste teman är just att ta ställning till EU:s fortsatta utvidgning.

Vissa av länderna anses allmänt ha större förutsättningar än andra för ett relativt snart inträde. Det gäller kanske framför allt Polen, Ungern, Tjeckien, de tre baltiska staterna och Malta.

Det sistnämnda landet är tillsammans med Cypern det enda som inte hör till kretsen av forna kommuniststater. Dessa båda länders litenhet kan också ge deras framtida medlemskapsförhandlingar en särskild karaktär. Cypern är dessutom speciellt på grund av sin svårlösta interna konflikt.

Integrationen med EU har i allmänhet kommit en bit på väg i kandidatländerna. De flesta har associationsavtal med unionen. En majoritet är dessutom med i andra västliga eller europeiska samarbetsstrukturer som Natosamarbetet Partnerskap för fred, Europarådet och OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, tidigare ESK).

Likformig disposition

Dispositionen i de olika avsnitten är i princip likformig, men kan skilja något mellan länderna beroende på vad som i EU-perspektiv ansetts mest relevant att betona.

De korta faktauppgifter som inleder varje avsnitt är hämtade från internationella statistiska verk. Uppgifter om ekonomins storlek ska tas med viss försiktighet när det gäller forna kommunistländer (denna anges här, med ett par undantag, som BNI - bruttonationalinkomst - per invånare).

ESTLAND

Självständigt: 1991
Folkmängd: 1,5 milj (1994)
Yta: 45 100 kvkm
Huvudstad: Tallinn, 502 000 inv (1991)
BNP/inv: 3 400 US dollar (1994)

Den politiska enigheten är total i Estland om att man ska sträva efter ett snart medlemskap i EU - man vill på inget sätt hamna efter t ex Polen och Tjeckien. Esterna var pådrivande bland de baltiska staterna för att få till stånd associationsavtal med unionen.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Topprioriteringen i Estlands utrikespolitik är att så snabbt som möjligt integreras i Nato och i de europeiska politiska och säkerhetspolitiska samarbetsorganen. Landet har ett nära politiskt samarbete med Östersjögrannarna Finland och Sverige och var redan 1993-94 ordförandeland i Östersjörådet. Man samarbetar även med Danmark och Norge, inte minst för att odla Nato-kontakter.

OPINION

Även hos esterna i gemen finns ett överväldigande stöd för EU-medlemskap. De dåliga erfarenheterna från Sovjettiden gör att man så fort som möjligt vill knytas så nära som möjligt till europeiska och nordiska samarbetsstrukturer. Även Nato-medlemskap får av allt att döma brett stöd. Någon debatt för eller emot EU/Nato förekommer knappast.

Det är mycket svårt att få grepp om var den stora ryskspråkiga minoriteten - en tredjedel av befolkningen - står i dessa frågor. De flesta av dem saknar estniskt medborgarskap.

EKONOMI

Estland brukar betraktas som det ekonomiska underbarnet bland de forna Sovjetrepublikerna. Ändå föll produktionen kraftigt även här 1991-92. 1994 växte

ekonomin med uppskattningsvis fem procent (enligt vissa källor kan ökningen ha varit så stor som tio procent). Fortsatt hög tillväxt väntas de närmaste åren. Valutan är enligt lag knuten till D-marken. Det debatteras emellanåt hur länge den kan förbli det, eftersom inflationen är hög (40 procent under 1994).

Statens budget är i balans. Lånepolitiken är restriktiv. Staten är också restriktiv med utgifter, och pensioner och offentliganställdas löner har halkat efter i kostnadsutvecklingen. Skolor, sjukhus och statliga institutioner förbättras bara långsamt.

Ungefär tre fjärdedelar av utrikeshandeln sker med västvärlden. Finland är klart största handelspartner med ca 30 procent av handeln. Sverige står för drygt tio procent. Investeringsklimatet för utländska företag bedöms som gott. Statistiken är osäker, men enligt finansministeriet leder Sverige investeringsligan med 27 procent, följt av Finland. Privatiseringen av företag är i princip redan avslutad i Estland. Däremot går privatiseringen av land och bostäder långsamt.

Inre marknaden

Anpassningen till EU:s inre marknads-regler har knappast börjat ännu. På sätt och vis kan denna process dock bli lite lättare för de baltiska länderna än för övriga östeuropeiska länder, eftersom det rättsliga arvet från Sovjettiden gör att några motsvarande lagar inte finns. Den nya marknadslagstiftningen kan EU-anpassas redan från början.

Jordbruk

Estlands omfattande jordbruk genomgår nu ett stålbad. Småbönder försöker etablera sig på ruinerna av kollektivjordbruken. Subventioner och importhinder saknas nästan helt, vilket gör den estniska jordbruksmarknaden till världens kanske öppnaste. I dag översvämmas landet av livsmedelsprodukter från väst, inte minst från Sverige och Finland. Ett EU-medlemskap skulle leda till stora förbättringar.

MILJÖ

Miljösituationen i landet är paradoxal. Ostörda områden med rik flora och fauna, t ex det världsberömda fågelskyddsområdet Matsalu, samsas med områden som präglas av ofattbara miljöskador till följd av ohämmad rovdrift. Det senare gäller särskilt i nordöst, där oljeskifferberytningen lämnar efter sig svåra skador och ger upphov till stora giftutsläpp i Finska viken. Också den sovjetiska krigsmakten har lämnat en del svåra miljöskador efter sig i form av bl a dumpat raketbränsle, oljespill och fartygsvrak.

KULTUR

Esterna är starkt medvetna om sin kulturella och etniska särart. Detta har hjälpt dem att överleva förryskningspolitiken under 50 år av sovjetisk ockupation. Den kulturella-etniska gemenskapen med Finland, Ungern och mindre finsk-ugriska folk, vårdas. Ett medlemskap i EU ses knappast som ett hot mot kulturen.

LETTLAND

Självständigt: 1991
Folkmängd: 2,6 milj (1992)
Yta: 64 600 kvkm
Huvudstad: Riga, 900 000 inv (1992)
BNI/inv: 1 930 US dollar (1992)

Lettland har sedan självständigheten haft en tydlig västorientering och blev relativt snabbt medlem i flera internationella organ. Förhållandet till Ryssland är dock en av de viktigaste politiska frågorna på grund av den stora ryskspråkiga befolkningen i landet och tvister om återbördande av rysk militär.

INRIKESPOLITIK

Lettlands första demokratiska parlamentsval på över 60 år hölls 1993. I dag regeras landet av en koalition med Lettlands väg som huvudparti. Kampanjen inför valet hösten 1995 har fött många småpartier och varit mer personcentrerad än bunden till politiska organisationer.

De viktigaste politiska frågorna är närmandet till EU, landsbygdsutvecklingen, den rättsliga utvecklingen och kampen mot den organiserade brottsligheten.

Minoriteter

Lettland har en stor ryskspråkig befolkning. Ryssland och olika medborgarrättsorganisationer har flera gånger riktat kritik mot att lettiska lagar på ett negativt sätt riktat sig mot de ryskspråkiga (se nedan). De medborgarskaps- och utlänningslagar som finns i dag har dock fått Europarådets godkännande. Inga systematiska övergrepp sker mot någon minoritet, även om det förekommer rapporter om diskriminering inom lokal administration.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Förutom strävandena mot EU-medlemskap söker Lettland ett nära och varaktigt samarbete med Nato. Landet, som har ett säkerhetspolitiskt strategiskt läge, deltar

i Partnerskap för fred.

Den dominerande utrikespolitiska frågan är relationen till Ryssland. Det finns fortfarande tiotusentals ryska militärpensionärer och officerare i Lettland. I samband med ett avtal mellan de båda länderna våren 1994 om rysk truppreträtt och avveckling av ryska baser i Lettland lovade parterna att skapa gynnsamma villkor för att de pensionerade ryska militärerna frivilligt skulle kunna återvända till Ryssland. De som ville stanna skulle få det. Enligt letterna blev det dock fråga om fler pensionärer och officerare än man avtalat. Ryssland har nu sagt att de är beredda att ta hem de omtvistade personerna, men att bostadsbrist kan göra att det tar tid.

OPINION

Under senare tid har det blivit allt vanligare att lettiska politiker på ett opportunistiskt sätt bytt sida i olika frågor. Samtidigt har en misstro mot politiker börjat breda ut sig, en misstro som främst bottnar i en besvikelse över att självständigheten och den nuvarande regeringen inte givit de ekonomiska och sociala förbättringar man hoppats på.

EKONOMI

Privatiseringen av näringslivet har gått långsamt i jämförelse med de baltiska grannländerna. Ett skäl till det är brister i lagstiftningen. Dessutom motsätter sig vissa politiska krafter att monopol och marknadsbegränsningar försvinner, främst inom jordbrukssektorn. Viljan till långsiktiga företagsinvesteringar i Lettland är svag, vilket delvis beror på en oro för den ökande organiserade brottsligheten.

En friare utrikeshandel håller dock på att växa fram med hjälp av nya lagar och internationella förhandlingar. Omkring hälften av landets handel sker i dag med EU-länder.

Inflationen har kunnat bemästras med en stram budget- och penningpolitik, och tillväxten i ekonomin beräknas under 1995 bli mellan fyra och fem procent. Arbetslösheten har stabiliserats på sex procent. Valutan har varit stark och stabil sedan valutareformerna 1993.

Det som präglat landets ekonomi - och även politiken - sedan en tid tillbaka är dock den stora bankkris som bröt ut våren 1995. Landets största bank kollapsade, vilket innebar förluster på tre miljarder kronor. Nya lagar om bankverksamhet har stiftats för att få krisen under kontroll. EU:s kommission har kopplats in för att undersöka möjligheterna till finansiellt krisstöd.

Majoriteten av den lettiska befolkningen lever på existensminimum - eller därunder - vilket för närvarande är fastställt till ungefär 500 kronor i månaden.

Jordbruk

Överproduktion och dålig distribution är de största strukturella problemen inom jordbruket. Staten har inom denna sektor gått emot marknadsprinciperna och ökat bidragen till de privata jordbruken. Subventionerna fördubblades mellan 1994 och 1995.

MILJÖ

För att Lettland ska kunna närma sig EU på miljöområdet krävs omfattande omprioriteringar och satsningar. Miljömedvetandet hos befolkningen är svagt. De största problemen finns i Riga med den ökande biltrafiken.

UTBILDNING OCH KULTUR

Undervisning i demokratiska och marknadsekonomiska principer planeras inom det lettiska utbildningsväsendet från högstadienivå och uppåt. En handelshögskola har inrättats i Riga, och en ny rättsskola planeras.

Flera kulturella projekt i samarbete med andra europeiska länder planeras till Rigas 800-årsjubileum 1998. Det gäller bl a renovering av byggnadsminnen i Riga och utbyte av arkeologer med t ex Sverige.

LITAUEN

Självständigt: 1991
Folkmängd: 3,7 milj (1992)
Yta: 65 300 kvkm
Huvudstad: Vilnius, 597 000 inv (1992)
BNI/inv: 1 310 US dollar (1992)

Litauen har som målsättning att knyta landet till västliga samarbetsorganisationer så snabbt, djupt och oåterkalleligt som möjligt. Detta mål delas av politiker över i stort sett hela det politiska fältet.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Litauen fick betala ett högt pris för sin kamp för självständighet från Sovjetunionen i början av 1990-talet. Flera dödsfall krävdes, bl a i massakern vid TV-tornet i januari 1991. Mot bakgrund av dessa erfarenheter ser de litauiska ledarna närmandet till väst främst som en säkerhetspolitisk företeelse. Medlemskap i EU uppfattas snarare som ett steg på vägen mot VEU och Nato än en väg till ökad levnadsstandard. Litauen var det första land i Central- och Östeuropa som sökte medlemskap i Nato.

Den politiska ledningen vill ha goda relationer också med grannländerna i öst: Litauen ska vara en brobyggare mellan öst och väst. Landet har ett visst säkerhetspolitiskt samarbete med de övriga baltiska staterna och med Polen.

Tidigare problem med transittrafik till det ryska Kaliningradområdet i väster har lösts, åtminstone temporärt.

Förhållande till EU

De flesta litauer kan inte mycket om EU och dess arbetssätt. I samband med att landet slöt Europaavtal med EU i juni 1995 inrättades särskilda enheter i parlamentet och förvaltningen för att avtalet lättare ska kunna genomföras. Litauen får också bistånd från EU för att underlätta Europaintegrationen.

Samarbetet med de nordiska länderna är viktigt för Litauen i integrationsprocessen,

särskilt sedan Sverige och Finland blev EU-medlemmar.

Litauerna är ett stolt folk med anrik historia, och de närmar sig det övriga Europa utan mindervärdeskänslor: "Vi kommer inte med tomma händer", som president Brazauskas har uttryckt det.

OPINION

Den litauiska nationella stoltheten kommer ibland till uttryck i EU-debatten: "varför överlämna makten till Bryssel när vi just tagit tillbaka den från Moskva?" är en retorisk fråga som kan höras i nationalistiska kretsar.

Liksom i många andra öst- och centraleuropeiska kandidatländer är frågan om att - enligt EU:s principer - tillåta utlänningar att äga mark känslig.

Två partier i parlamentet, bondepartiet och nationalistpartiet, har ställt sig skeptiska till EU-medlemskap.

EKONOMI

Den ekonomiska stabiliseringspolitiken börjar ge resultat. Valutan är stabil, inflationen är på väg ner (45 procent 1994) och arbetslösheten ligger på måttliga sex procent. Internationella bedömare spår en tillväxt på fem procent 1995. Det är dock dåligt med utländska investeringar i landet, vilket bl a beror på ett bristfälligt ekonomiskt regelverk. Däremot blir handeln alltmer västorienterad. En nästan lika stor andel av den samlade utrikeshandeln sker nu med EU som med länder i det forna Sovjetunionen.

På lite sikt torde de ekonomiska förutsättningarna vara ganska bra: näringsstrukturen är god och spridd, landet har Baltikums största befolkning, minoritetsproblem saknas nästan helt (över 80 procent är etniska litauer), infrastrukturen är utvecklad och arbetskraftskostnaderna är låga samtidigt som utbildningsnivån är hög.

Jordbruk

Nära en tredjedel av befolkningen är på ett eller annat sätt beroende av jordbruket. Den jordbrukspolitik som förs är protektionistisk, men enligt associationsavtalet med EU ska alla handelshinder vara avskaffade till och med 1999. Produktionen i jordbruket har fallit märkbart sedan självständigheten. Det beror inte minst på att privatiseringen av ägorna ledde till mycket små odlingsenheter.

MILJÖ

Relativt sett har Litauen små miljöproblem. Landet saknar omfattande tung industri, och koleldning förekommer knappt alls. De största problemen är avloppsreningen och avfallshanteringen. Kärnkraftverket Ignalina och avfallet därifrån är en potentiell miljöfara. Stora investeringar görs i dag i vattenrening.

POLEN

Folkmängd: 38,4 milj (1992)
Yta: 312 683 kvkm
Huvudstad: Warszawa, 1,7 milj inv (1991)
BNI/inv: 1 910 US dollar (1992)

Det finns en stor politisk enighet i Polen om att man ska sträva efter ett snart medlemskap i EU - en ansökan lämnades in 1994. Regeringen har flera gånger krävt en tidtabell för EU:s utvidgning österut. År 2000 ses som ett symboliskt viktigt datum för medlemskap. Polackerna anser sig stå i främsta ledet bland de central- och östeuropeiska länder som kandiderar till EU-medlemskap.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

I den polska utrikespolitiken är ett av de viktigaste inslagen att fullt ut inlemma landet i de västeuropeiska strukturerna för ekonomi och säkerhetspolitik. Andra utrikespolitiska huvudlinjer är att delta i ett konstruktivt regionalt samarbete och att intensifiera de ekonomiska förbindelserna med världsmarknaderna.

OPINION

Även hos det polska folket finns ett överväldigande stöd för EU-medlemskap. Polackerna vill att deras land ska vara "en del av Europa". Samtidigt är kunskaperna dåliga om vad ett medlemskap skulle kunna innebära. Allmänhetens värderingar kan komma att ändras i takt med den pågående anpassningen till EU:s direktiv. En kontroversiell fråga inför ett medlemskap är möjligheten för medborgare från andra EU-länder att köpa fast egendom i Polen.

EKONOMI

Den polska ekonomin hade svårigheter i samband med de kraftiga strukturomvandlingarna efter kommunismens fall. 1992 började den emellertid vända uppåt, och i dag växer den snabbt. BNP ökade med sju procent under det första halvåret 1995 jämfört med samma period 1994. Utrikeshandeln växer starkt, valutareserven ökar och arbetslösheten minskar. Ett moln på himlen är inflationen,

som fortsätter att vara hög. Trots den positiva utvecklingen är det inte troligt att landet redan vid sekelskiftet skulle kunna uppnå en ekonomi i nivå med genomsnittet i EU.

Vid ett medlemskap kommer Polen av allt att döma att framstå som ett intressant etableringsland för företag från andra medlemsländer - förutsatt att tillgången på arbetskraft fortsätter att vara god och lönerna fortsätter att vara relativt låga. Samtidigt kommer det att vara attraktivt för polska arbetare att flytta till EU-länder med högre löner än hemlandet.

Inre marknaden

Anpassningen till den inre marknadens regler har inletts. Alla lagförslag granskas för att undersöka om de är förenliga med EU:s direktiv. Det finns emellertid exempel på färska lagar som inte stämmer överens med motsvarande författningar i EU-länderna.

Jordbruk

Jordbruket är en dominerande näring i Polen. Till stor del består det av små gårdar. Ett polskt EU-medlemskap skulle innebära stora kostnader för övriga medlemsländer med nuvarande jordbrukspolitik i unionen. De polska bönderna borde samtidigt ha stora möjligheter att sälja bra i övriga EU, tack vare lägre produktionskostnader i kombination med hög kvalitet.

MILJÖ

Ett annat område som blir problematiskt för Polen vid ett medlemskap är miljön. Nedsmutsningen i landet är värre än på de flesta håll i Europa. Det finns ännu mycket tung, förorenande industri. Stora floder, som Wisla och Odra, får ta emot stora utsläpp.

En förbättring är långsamt, men säkert, på gång. Den pågående strukturomvandlingen innebär att många tunga industrier läggs ner och att ny, miljövänligare teknik införs. Men det är ingen tvekan om att det skulle kosta Polen stora summor att likställa sig med dagens EU-medlemmar på miljöns område.

KULTUR

Trots att Polen under lång tid var ett totalitärt samhälle lyckades den katolska kyrkan behålla en mycket stark ställning bland polackerna. En allmän respekt för auktoriteter är fortfarande utbredd, medan det är dåligt bevänt med djupare kunskaper om mötesteknik och föreningsliv.

Massmedierna har däremot allt sedan diktaturens sammanbrott behållit en oberoende ställning. De styrande har gjort vissa försök att öka kontrollen över pressen, men har i princip misslyckats.

TJECKIEN

Självständigt: 1993
Folkmängd: 10,3 milj (1991)
Yta: 78 900 kvkm
Huvudstad: Prag, 1,2 milj inv (1991)
BNI/inv: 2 450 US dollar (1992)

Efter revolutionen 1989 betraktas i Tjeckien "återkomsten till Europa" som något rättmätigt och naturligt, och ett framtida medlemskap i EU ses i debatten som i det närmaste självklart.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Det övergripande målet med den tjeckiska utrikes- och säkerhetspolitiken är att återta en plats i Europas hjärta efter alla år av vad som ses som en onaturlig och påtvingad isolering i Sovjetunionens skugga. De viktigaste inslagen i denna politik är strävan mot medlemskap i de västliga samarbetsorganisationerna, främst Nato och EU.

Säkerhetspolitiskt framstår medlemskap i Nato som viktigare för tjeckerna än medlemskap i EU. Ett skäl till detta kan vara att man anser att bara en organisation där USA ingår kan ge tillräckligt skydd mot hot från öster. EU-medlemskapets säkerhetspolitiska dimension är därför sällsynt i den tjeckiska unionsdebatten.

OPINION OCH DEBATT

De aspekter av ett EU-medlemskap som helt dominerat debatten är de ekonomiska och handelspolitiska. Det vore alltför förenklat att påstå att EU i Tjeckien ses som ett "frihandelsområde de luxe", men någon djupare diskussion om de mer övergripande frågorna (unionstanken, suveräniteten) knappast kommit i gång.

Man märker av en begynnande debatt om följderna av den fria rörligheten för personer och kapital. En känslig fråga i det sammanhanget är möjligheten för den tidigare tyska minoriteten - till stor del landsfördriven 1945-46 - att köpa tillbaka gamla egendomar. Troligen kommer suveränitetsfrågorna att få allt större tyngd

i debatten när medlemskapet rycker närmare och följderna blir tydligare för gemene man.

EKONOMI

Tjeckien ser sig som det av kandidatländerna som kommit längst i övergången till marknadsekonomi. Ett ganska omfattande privat nyföretagande har vuxit fram, något som hjälpt till att hålla arbetslösheten nere på en anmärkningsvärt låg nivå. Även de offentliga finanserna är välordnade, och staten har faktiskt åstadkommit ett budgetöverskott. Dessutom har landets utrikeshandel orienterats om radikalt: ungefär två tredjedelar av handeln sker nu med de utvecklade industriländerna, med EU i spetsen.

De här ekonomiska framgångarna gör att många tjeckiska bedömare menar att landet redan i dag uppfyller många av de krav som EU kan ställa på ett kandidatland. Det finns en viss motvilja mot att "buntas ihop" med andra potentiella medlemsländer, som enligt tjeckisk uppfattning inte kommit lika långt i omvandlingen och utvecklingen.

Inre marknaden

Också anpassningen till EU:s inre marknad har kommit ganska långt. En stor del av de lagar som tillkommit sedan revolutionen har utformats med ögat på motsvarande EU-bestämmelser. I flera fall har EU-länder givit direkt tekniskt bistånd.

Jordbruk

Jordbruket spelar en ganska liten roll i den tjeckiska ekonomin, och det talas inte så mycket om näringens framtid i EU. Från officiellt håll brukar framhållas att medlemskapsförhandlingarna om jordbruket torde bli betydligt mindre komplicerade för Tjeckiens del än för andra kandidatländer med omfattande jordbruk, som Polen och Ungern.

MILJÖ

Också miljöfrågorna har hittills haft en ganska undanskymd roll i EU-debatten. Det är emellertid inte så förvånande, eftersom miljön inte får särskilt stort utrymme inrikespolitiskt heller - vare sig i den allmänna debatten eller i regeringspolitiken. Landets miljöorganisationer ser förmodligen ett medlemskap i EU, med därtill hörande tvingande miljöregler, som ett effektivt sätt att få till stånd en bättre miljö i Tjeckien.

KULTUR

Den EU-debatt om suveränitet och nationell identidet som sannolikt kommer kan också leda in på en diskussion om kulturen. Kulturlivet i Tjeckien före revolutionen var hårt styrt, men också kraftigt statssubventionerat. Det har i dag till stor del fått ge plats åt ett annat, där marknadskrafterna och de kommersiella

intressena spelar en större roll. Det uttrycks en viss oro för att denna tilltagande kommersialisering ska leda till en kulturell utarmning, och att utländska (företrädesvis amerikanska) kommersiella intressen ska få för stor plats. Ett EU-medlemskap ses i detta sammanhang inte som ett ytterligare hot, utan snarare som en möjlighet att stärka europeisk och tjeckisk kultur.

SLOVAKIEN

Självständigt: 1993
Folkmängd: 5,3 milj (1991)
Yta: 49 000 kvkm
Huvudstad: Bratislava, 445 000 inv (1991)
BNI/inv: 1 930 US dollar (1992)

Slovakien, som skildes från Tjeckien den 1 januari 1993, har samma ambition som tjeckerna att uppnå EU-medlemskap. I juni 1995 lämnades en medlemskapsansökan in. Men vägen dit är besvärligare för slovakerna. Det beror både på inrikespolitisk turbulens och på ekonomiska problem.

SÄKERHETS- OCH INRIKESPOLITIK

Medlemskap i Nato och EU är de övergripande säkerhetspolitiska målen för regeringen i Bratislava. En formell medlemskapsansökan har lämnats in till EU, men i praktiken har man inte kommit lika långt som Tjeckien.

Den främsta orsaken till att Slovakien hamnat på efterkälken är den osäkerhet och turbulens som präglat den slovakiska inrikespolitiken ända sedan skilsmässan från Tjeckien. Landet har redan haft flera regeringsskiften, och maktkampen mellan regering och opposition har tidvis varit intensiv. Det senaste årets politiska oro har föranlett uppvaktning från EU:s sida. Unionen och dess medlemsländer har uttryckt stark oro över den allmänna politiska utvecklingen i Slovakien.

Medan den tjeckiska regeringen anser sig stå "först i kön" av kandidatländer, är man i Bratislava snarast orolig för att halka ner i en "division" under Tjeckien, Ungern och Polen.

OPINION

Ännu förekommer väldigt lite intern debatt och opinionsbildning kring EU i Slovakien. I mångt och mycket beror detta på att landet har mer akuta och närliggande ekonomiska och politiska problem.

När väl en EU-debatt kommer i gång kan man räkna med att frågor om suveränitet och nationell och kulturell identitet kommer att få större utrymme än i många andra kandidatländer. Det faktum att Slovakien fungerat som egen stat bara sedan 1993 gör att självständighetens välsignelser betonas mer än i andra länder. Utländsk kritik av olika företeelser i landet kan lättare än på andra håll avfärdas som inblandning i interna angelägenheter. Man kan föreställa sig att tanken på överstatlighet och försvagning av den nationella suveräniteten kan bli känslig i den slovakiska EU-debatten.

EKONOMI

Den ekonomiska politiken har i Slovakien utsatts för flera tvära kast. Olika regeringar har ofta valt att riva upp tidigare regeringars beslut, t ex när det gäller privatisering. Många viktiga ekonomiska beslut har skjutits upp under perioder av politisk instabilitet.

Medan Tjeckien orubbligt följt en linje mot ökad marknadsekonomi, har regeringarna i Slovakien lanserat tankar på olika alternativa linjer i den ekonomiska politiken. Det har bl a lett till att utländska investerare och finansiella organisationer visat en viss försiktighet gentemot Slovakien.

Det hör till saken att Slovakien var den ekonomiskt svagare delen av det forna Tjeckoslovakien, och landet hade ett svårare utgångsläge för ekonomisk reformpolitik än den rikare tjeckiska halvan.

UNGERN

Folkmängd: 10,3 milj (1992)
Yta: 93 033 kvkm
Huvudstad: Budapest, 2 milj inv (1992)
BNI/inv: 2 970 US dollar (1992)

Det råder enighet bland såväl politiker som allmänhet om att Ungern ska återintegreras politiskt, ekonomiskt och kulturellt i den västeuropeiska krets av länder man traditionellt anser sig tillhöra. Målet är att senast vid sekelskiftet komma med i EU, Nato och VEU. 1994 ansökte landet formellt om EU-medlemskap.

Ungern var först med att öppna gränserna mot väst. En viss besvikelse märks över att EU inte ger klarare besked om utvidgningen mot öst.

INRIKESPOLITIK

I valet 1994 vann socialistpartiet under Gyula Horn en jordskredsseger. Partiet har egen majoritet i parlamentet, men av hänsyn till landets stora ekonomiska problem har Horn valt att samregera med fridemokraterna, landets största liberala parti.

Den socialistisk-liberala regeringens första år vid makten har dominerats av landets växande ekonomiska bekymmer. Smärtsamma åtstramningsåtgärder har ansetts nödvändiga för att vända utvecklingen mot tillväxt. Detta har lett till kraftigt ökat missnöje hos befolkningen.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Huvudmålen för den ungerska utrikes- och säkerhetspolitiken är att snabbast möjligt integreras i EU, Nato och VEU, att förbättra relationerna till grannländerna och att stödja de ungerska minoriteter som finns utanför landets gränser.

Integrationen i de västliga samarbetsstrukturerna bygger, enligt den officiella uppfattningen, på två likvärdiga pelare: medlemskap i EU av ekonomiska skäl och i Nato av säkerhetspolitiska skäl.

Förutsättningarna för den ungerska säkerhets- och försvarspolitiken förändrades i grunden när Sovjetunionen och Warszawapakten upplöstes. Fem av landets sju grannländer i dag är nya statsbildningar. Drygt två miljoner etniska ungrare lever som minoriteter i närområdet. Kriget i det forna Jugoslavien har drabbat Ungern i form av bl a ett stort antal flyktingar och utebliven handel. Mot denna bakgrund ses medlemskap i Nato och övriga västeuropeiska samarbetsstrukturer som den enda möjliga garantin för Ungerns framtida oberoende och säkerhet. Man ser de central- och östeuropeiska ländernas medlemskap i Nato som ett viktigt bidrag till ökad stabilitet i regionen.

Relationer till EU

Ungern var först bland de central- och östeuropeiska länderna med att lämna in en formell medlemskapsansökan till EU i april 1994. Frågan om medlemskap drivs energiskt av regeringen - och med växande otålighet. Ungern kräver att EU före regeringskonferensen 1996 avger en politisk viljeförklaring om att förhandlingar med kandidatländerna ska inledas omedelbart efter konferensen - med medlemskap senast vid sekelskiftet som målsättning.

Ivern att bli EU-medlem hindrar inte att relationerna med organisationen för närvarande präglas av en del irritation. Ungrarna klagar över att de inte får tillräckligt tillträde till EU:s marknader. Kvoterna för export av konkurrenskraftiga ungerska varor - främst teko- och jordbruksprodukter - är för små, menar man. EU å sin sida pekar bl a på att Ungern inte kunnat fylla gällande kvoter, eftersom landets EU-anpassning av lagar och regler gått alltför långsamt och de berörda myndigheterna varit alltför ineffektiva.

OPINION

Ungerska politiker uttrycker ofta besvikelse över vad de uppfattar som bristande generositet från EU:s sida gentemot kandidatländerna. Reaktionen är kanske naturlig i det land som sommaren 1989 var det första östeuropeiska land som helt öppnade sina gränser mot väst. Trots denna besvikelse inser man att det til syvende og sidst ankommer på Ungern självt att göra sig lämpat för medlemskap.

Den allmänna opinionen tycks också vara övertygad om att ett medlemskap i EU är avgörande för Ungerns framtida välstånd.

EKONOMI

Ungern levde länge upp till rollen som reformpolitisk mönsternation och marknadsekonomiskt pionjärland i Östeuropa. Lagar och regler anpassades snabbt efter regimskiftet från planekonomi till social marknadsekonomi. Det öppnade vägen för en snabbt växande privat sektor. När handeln med öst bröt samman växte handeln med väst, främst EG, mycket snabbt. De första åren efter 1989 hamnade lejonparten av de utländska investeringarna i regionen i Ungern.

Även om reformprocessen varit framgångsrik har den, som på andra håll, inneburit svåra ekonomiska påfrestningar för större delen av befolkningen. I kombination

med en arbetslöshet på tio procent har detta lett till ökade sociala klyftor i samhället. Utlandsskulden, ett arv från kommunisttiden, är Europas största per capita och har tvingat politikerna att skjuta utlovade och nödvändiga sociala reformer på framtiden. Myndigheter och förvaltning har inte heller kunnat reformeras i takt med samhällets snabba utveckling i övrigt.

RUMÄNIEN

Folkmängd: 22,8 milj (1992)
Yta: 237 500 kvkm
Huvudstad: Bukarest, 2,1 milj inv (1992)
BNI/inv: 1 130 US dollar (1992)

Rumänien hör till de kandidatländer som sannolikt får vänta längst med EU-medlemskap. Marknadsanpassningen av ekonomin går långsamt och de demokratiska strukturerna är ännu inte fastgjutna. Den politiska ambitionen är icke desto mindre att bli medlem i EU, Nato och VEU. En ansökan om EU-medlemskap lämnades in i juni 1995.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Sedan den kommunistiske diktatorn Ceausescu störtades 1989 har den rumänska utrikes- och säkerhetspolitiken varit inriktad mot medlemskap i de västliga samarbetsstrukturerna. Rumänien var det första land som undertecknade PFP, Partnerskap för fred, 1994. Man hoppas kunna inleda förhandlingar om EU-medlemskap vid sekelskiftet. Många bedömare menar emellertid att Rumänien behöver betydligt längre tid på sig att för komma i jämhöjd med de andra kandidatländerna.

Relationer till grannländer

Det är viktigt för Rumänien att i sina säkerhetspolitiska bedömningar väga in relationerna till andra länder i regionen. Förhållandet till Ryssland är särskilt komplicerat. Ryssarna har tydligt sagt att de är negativa till ett rumänskt Natomedlemskap. Även relationen till Ungern är känslig, inte minst beroende på den stora minoritet av etniska ungrare som bor i Rumänien. En situation där Ungern är med i EU och/eller Nato, men inte Rumänien, vore problematisk.

Med andra länder i regionen är förhållandena mindre komplicerade. Rumänien har traditionellt goda relationer med grannlandet Bulgarien, som också hör till kandidatländerna.

OPINION OCH DEBATT

Det har ännu inte utvecklats några stabila plattformar för opinionsbildning i Rumänien. Partisystemet är svagt utvecklat. Demokratiska traditioner saknas; större delen av befolkningen har i hela sitt liv levt under icke-demokratiska förhållanden.

Ledande politiker och beslutsfattare är ofta personer som satt på mellanhöga poster i statsförvaltningen under kommunistdiktaturen. De är uppfostrade med planekonomi och har svårt att tänka i marknadsmässiga termer. Även vanligt folk har svårt att finna sig till rätta i den nya situationen, och inställningen att "vi hade det bättre förr" är utbredd.

Men det råder ändå ingen tvekan om att rumänerna vill tillhöra EU i framtiden. Ansökan om EU-medlemskap föregicks av en utredning, som ledde fram till en nationell strategi. Denna antogs enhälligt av presidenten, premiärministern, parlamentets båda talmän och ledarna för de 13 parlamentspartierna. Regeringen menar därmed att den har bredast möjliga mandat för sin ansökan.

EKONOMI

Den rumänska ekonomin gick kraftigt nedåt under de första åren efter revolutionen. Industri- och jordbruksproduktionen sjönk och den privata konsumtionen minskade. Nu börjar siffrorna peka åt rätt håll: tillväxten under 1994 blev 3,4 procent och inflationen beräknas för 1995 bli 30 procent - en minskning från 295 procent 1993. Arbetslösheten fortsätter dock att vara hög.

En lag om privatisering av statliga företag har nyligen antagits. Nära en tredjedel av kapitalet i de 3 000 företag som ska bli privata ska distribueras till allmänheten i form av aktier. Vissa kretsar i det rumänska samhället har svårt att acceptera privatiseringen.

Inre marknaden

Anpassning till den inre marknadens regler är ännu mest ett teoretiskt begrepp i Rumänien. Man talar om marknadsanpassning, men inga konkreta resultat har presterats. Att harmonisera landets lagar och bestämmelser till EU:s regelverk kommer att ta lång tid och kosta mycken möda.

Många bedömare hyser rent allmänt tvivel om Rumäniens förmåga och vilja att till fullo harmonisera sig med västs ekonomiska strukturer.

Jordbruk

I det kommunistiska Rumänien var jordbruket kollektiviserat. Sedan dess har handeln med jordbruksprodukter släppts fri, och 80-85 procent av den odlade jorden är i dag i privata händer. Gårdarna är i allmänhet mycket små, vilket är till förfång för effektiviteten.

MILJÖ

Miljöfrågorna tillmättes aldrig någon större vikt under kommunisttiden. Nu breder sakta en större miljömedvetenhet ut sig. En bidragande orsak till det är EU:s biståndsprogram i landet. Miljöfrågorna ges av allt att döma större tyngd framöver.

BULGARIEN

Folkmängd: 8,7 milj (1991)
Yta: 110 994 kvkm
Huvudstad: Sofia, 1,3 milj inv (1990)
BNI/inv: 1 330 US dollar (1992)

I centrum för dagens politiska och ekonomiska debatt i Bulgarien står landets relationer til EU, Nato och Ryssland. Sannolikt finns en majoritet för att bulgarerna söker medlemskap i EU någon gång under 1995. Förberedelser för ett EU-medlemskap har inletts. Anpassningsprocessen kommer emellertid att ta lång tid, inte minst när det gäller införande av nya lagar.

INRIKESPOLITIK

De politiska omvälvingarna hösten 1989 satte i Bulgarien i gång inom det makthavande kommunistiska partiet. En förberedd opposition fanns egentligen inte - den första kraft utanför de styrande lagren som sökte en förändring var miljöaktivisterna.

De regeringar som lett landet sedan omvälvningen har varit svaga och ofta av tjänstemannakaraktär. Därför har omstruktureringen av det bulgariska samhället varit långsam och tvekande. Den nuvarande regeringen - tillsatt 1995 och den femte i ordningen sedan 1989 - domineras av det socialistiska partiet, vars bas har sina rötter i det gamla kommunistpartiet.

SÄKERHETSPOLITIK

Bulgarien är med i PFP, Partnerskap för fred, och har redan deltagit aktivt i vissa övningar. Att gå vidare mot ett fullt medlemskap i Nato vållar dock större problem. Presidenten och oppositionen är positiva till en Natoanslutning så snart som möjligt, men den sittande regeringen är mer tveksam. Den menar att frågan måste bedömas ur ett "rent bulgariskt" säkerhetsperspektiv. Genom sin koppling till Ryssland är Bulgarien intresserat av en europeisk säkerhetspolitisk lösning som tar hänsyn också till länder som inte kan eller vill bli medlemmar i Nato.

OPINION OCH DEBATT

Det är inte så lätt att urskilja tydliga interna opinioner i Bulgarien. Genom att floran av press är rik finns egentligen stora möjligheter att skapa debatt i olika frågor, men bulgarerna är något återhållsamma i det avseendet. En demonstration mot regeringens politik i Sofia i juni 1995 samlade mindre än 10 000 deltagare, trots att den utlysts allmänt av två ledande fackförbund. Demonstrationen, som var den första sedan 1989, fick inte något egentligt stöd ens från oppositionspartierna.

Genom utgången av valet i december 1994, präglat av en klar vänstervind, visade däremot valmanskåren tydligt sin besvikelse över att synbara förbättringar för de enskilda tycks dröja i landet.

EKONOMI

Från omvälvningarna 1989 fram till 1994 gick ekonomin mycket dåligt i Bulgarien. Först under 1995 visar BNP-utvecklingen positiva siffror. Prognoserna säger att detta år innebär ett trendbrott, och man räknar med tillväxttal på 2-3 procent de närmaste åren. Arbetslösheten, tidigare 20 procent, kommer dock inte att sjunka under 12-14 procent. Inflationen sjunker från tidigare flera hundra procent årligen till runt 50 procent. Valutan, lev, är övervärderad, vilket är problematiskt för den inhemska produktionen: importen blir alltför billig.

Den dåliga ekonomin de senaste åren har varit kännbar för alla och envar: allt har blivit dyrare samtidigt som fler och fler blivit arbetslösa. En tröst har varit att varuutbudet och transporterna förbättrats.

Staten dominerar ännu som ägare av både produktion och tjänster. Av privatisering märks inte mycket. Bara ett drygt dussintal företag har utländska ägarintressen.

Jordbruk

Jordbruket är av största vikt för den bulgariska ekonomin. Därför är den halvering av produktionen som drabbat sektorn de senaste åren mycket allvarlig. En jordreform pågår, men den går långsamt. Situationen inom jordbruket är ett stort bekymmer för den nya regeringen.

MILJÖ

I oktober 1995 samlas en miljökonferens i Bulgarien. Den kanske kan ge ny stimulans till miljömedvetna medborgare. Det finns mycket att ta itu med i landet: dels rensa upp efter tidigare försyndelser, dels skydda ännu delvis orörd natur.

KULTUR

Det statliga stödet till kultur och sport har kraftigt skurits ned sedan 1989. I takt med nedskärningarna ökar graden av sponsring.

Pressen har emellertid blomstrat efter omvälvningarna. Ett stort antal tidningar och tidskrifter av skilda slag har tillkommit. Frågan är om bredden kan bibehållas, eftersom papperspriserna stiger. Dyrare papper har försvårat bokutgivningen.

Också radio och TV går mot ett ökande utbud, även om det sker försiktigare än i andra länder. Reklamen ökar, men är fortfarande inte så dominerande.

SLOVENIEN

Självständigt: 1991
Folkmängd: 1,97 milj (1991)
Yta: 20 251 kvkm
Huvudstad: Ljubljana, 323 000 inv (1991)
BNI/inv: 6 540 US dollar (1992)

Slovenien har alltsedan självständigheten 1991 på olika sätt gjort klart att landet vill integreras i de västliga samarbetsorganisationerna. Medlemskap i EU är ett uttryckligt mål.

INRIKESPOLITIK

Stabilitet präglar Sloveniens inrikespolitik. Allmänna parlamentsval hölls 1992, och landet styrs av en koalitionsregering ledd av liberala demokratiska partiet. Presidenten, Milan Kucan, har spelat rollen av enande kraft under landets korta självständighet.

Efter några få dagars strider sommaren 1991 har Slovenien inte direkt berörts av kriget i det forna Jugoslavien.

Minoriteter

Det finns sedan länge två etablerade minoriteter i landet, en ungersk och en italiensk, som båda har egna representanter i parlametet. Sloveniens behandling av dessa folkgrupper ses av många bedömare som ett föredöme för andra länder med minoriteter.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Närheten till andra republiker i det forna Jugoslavien och oroligheterna där sätter förstås sin prägel på de säkerhetspolitiska övervägandena. Slovenien deltar i Partnerskap för fred och har markerat sitt intresse för att gå med i Nato.

Slovenien har fått ta emot ett stort antal flyktingar från f d Jugoslavien, vilket har ställt stora krav på myndigheterna. Lagar och praxis har hittills inte varit

anpassade till denna nya situation. Man är på politisk nivå besluten att komma till rätta med bristerna.

Relationer till EU

Strävandena mot EU-medlemskap har inte varit problemfria. En tvist med grannlandet Italien om vissa egendomsfrågor i gränsområdet mellan de båda länderna bromsade en period integrationsprocessen. Nu har emellertid en dialog inletts för att lösa dessa bilaterala problem, och förhandlingarna med EU - i första hand om ett associationsavtal - är inte längre blockerade.

OPINION

Tvisten med Italien har fått stor uppmärksamhet i slovenska medier och engagerat såväl allmänhet som politiker. Oppositionen kritiserar regeringen för alltför stora eftergifter mot grannlandet.

I början av självständigheten hade stämningen i landet en karaktär av "eurofori". Denna har i viss mån bytts ut mot en större "euroskepticism" i takt med att man insett att integration i Europa och medlemskap i EU är processer som kan ta lång tid, och som också innebär att det ställs politiska och ekonomiska krav på Slovenien.

EKONOMI

Slovenien hörde före självständigheten till de mest utvecklade delrepublikerna i Jugoslavien. Förutsättningarna var därför goda att införa en fungerande och konkurrenskraftig marknadsekonomi.

Det största problemet har under flera år varit inflationen, men den börjar nu avta. Samtidigt ökar tillväxten, som var fem procent 1994. Arbetslösheten ligger på omkring tretton procent. I utrikeshandeln dominerar utbytet med EU, som får närmare 50 procent av landets export.

Privatiseringen av näringslivet fortgår enligt en flerårig plan med olika faser. Man är ännu inne i den första fasen, som innebär att 40 procent av aktiekapitalet övergår till tre statliga fonder. Resten delas ut till anställda och till privata fonder.

MALTA

Folkmängd: 356 000 (1991)
Yta: 316 kvkm
Huvudstad: Valletta, 9 200 inv (1989)
BNP/inv: 6 970 US dollar (1991)

Maltas regering för en aktiv politik gentemot EU. Man vill stärka de säkerhetspolitiska och ekonomiska banden till Västeuropa. Redan 1990 lämnades en ansökan om medlemskap in.

Maltas väg mot EU är i mångt och mycket parallell med Cyperns. Under 1995 har EU fattat beslut om att inleda medlemskapsförhandlingar med båda dessa ö-nationer sex månader efter det att regeringskonferensen avslutats.

INRIKESPOLITIK OCH OPINION

Den politiska scenen domineras av två jämstarka partier: det regerande Nationalistpartiet och Arbetarpartiet. Båda partierna vill ha nära relationer med EU, men Arbetarpartiet förordar ett frihandelsavtal med nära politiska kontakter. Regeringspartiet menar däremot att ett medlemskap är viktigt för att förankra Malta ekonomiskt och säkerhetspolitiskt i Västeuropa.

EU-medlemskapet var Nationalistpartiets främsta valfråga i de två senaste valen. Senast sommaren 1997 hålls nästa ordinarie parlamentsval. Arbetarpartiet har sagt att om det vinner avbryts eventuella medlemskapsförhandlingar omedelbart.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

Från att under en period av isolationism ha samarbetat med främst Libyen, det forna Sovjetunionen och andra kommuniststater, vill Malta i dag bli en del av den vidare europeiska sfären. Man är orolig för instabiliteten i närområdet. Dessutom vill Malta spela en aktiv roll i Medelhavet.

Maltas författning slår fast att landet inte ska ingå i några militärallianser. Nationalistpartiet anser att denna formulering är förlegad, men ändå förenlig med ett EU-medlemskap. Enligt Arbetarpartiet tillvaratas landets säkerhetspolitiska

intressen bäst utan ett medlemskap.

Maltas nära relation till Libyen är känslig för EU. Unionen är orolig för att Malta vid ett medlemskap skulle kunna bli en port för illegal invandring och narkotikasmuggling från Nordafrika. De politiska inslagen i samarbetet mellan de båda länderna har emellertid avtagit. Ekonomiskt har det däremot ännu en viss betydelse.

Relationer till EU

En maltesisk anslutning till EU blir sannolikt ganska okomplicerad. Den tidigare dåliga anpassningen till EU:s regelverk är inte längre ett problem. Ett medlemskap skulle heller inte bli någon större ekonomisk belastning för de andra EU-länderna.

Man måste också se Maltas väg mot medlemskap i ett större sammanhang. Hittills har processen löpt parallellt med Cyperns. Men ett cypriotiskt medlemskap är problematiskt så länge konflikten där är olöst (se vidare kapitlet om Cypern).

EKONOMI

För några år sedan var Maltas ekonomi hårt reglerad och centralstyrd. De senaste åren har landet emellertid genomfört ett ambitiöst program för att anpassa ekonomin till EU. Bland annat har tullarna sänkts till EU-nivåer, statsägda företag har privatiserats och centralbanken har gjorts självständig.

Strukturomvandlingen har gått tämligen smärtfritt. Malta uppvisar i dag god tillväxt, låg inflation, låg arbetslöshet, litet budgetunderskott och en inte alltför besvärande statsskuld. Landet uppfyller de s k konvergenskriterierna i EMU. Ett vissst hinder mot vidare ekonomisk utveckling är dock den delvis bristfälliga infrastrukturen.

CYPERN

Folkmängd: 718 000 (1992)
Yta: 9 251 kvkm
Huvudstad: Nicosia (Lefkosa på turkiska; 165 000 inv i den grekcypriotiska delen och 38 500 inv i den turkcypriotiska 1987)
BNI/inv: 9 820 US dollar (i den grekcypriotiska delen 1992)

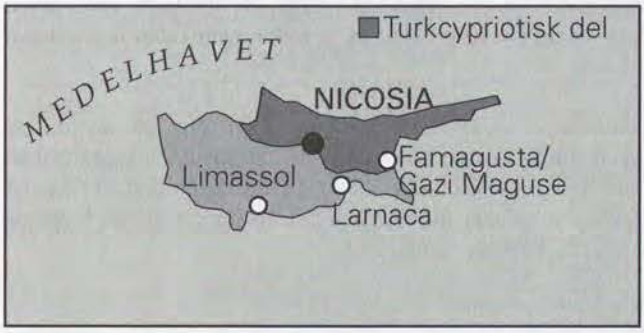

Den långvariga interna konflikten har bromsat Cyperns Europaintegration. Landet har ett associationsavtal med EU sedan tjugo år tillbaka, och 1990 ansökte man formellt om medlemskap.

I samband med frågan om tullunion med Turkiet beslutade EU våren 1995 att medlemskapsförhandlingar med Cypern, liksom med Malta, ska inledas ett halvår efter det att regeringskonferensen avslutats.

CYPERN-KONFLIKTEN

Lösningen av konflikten mellan grek- och turkcyprioter kommer att vara helt avgörande för Cyperns eventuella EU-inträde. Utsikterna att bli medlem gör att det nu, efter tjugo års resultatlösa förhandlingar, finns hopp om att parterna ska enas.

Det var 1974 som Turkiet, efter många år av motsättningar mellan öns båda folkgrupper, invaderade och ockuperade öns norra tredjedel. Sedan dess har landet varit delat. Omkring 80 procent av befolkningen är i dag grekcyprioter och 20 procent turkcyprioter. Ön styrs av två helt skilda administrationer. Bara den grekcypriotiska har erkänts internationellt.

Allt sedan konflikten bröt ut har förhandlingar pågått under FN:s ledning. Flera förslag har lagts fram om en federal lösning, men hittills har inga framsteg gjorts. 1994 antog FN en resolution som slog fast att en lösning av konflikten måste grundas på att Cypern blir en enda stat, uppbyggd på ett federalt sätt med två folkgrupper och två zoner. Det turkcypriotiska parlamentet ifrågasatte FN:s resolution, vilket förvärrade motsättningarna. Samtidigt fällde EG-domstolen en dom, som i praktiken stoppar all export från den turkcypriotiska delen till EU.

OPINION

Grekcyprioterna är angelägna om ett medlemskap. De är oroliga för att medlemskapsförhandlingarna stoppas om inte konflikten löses.

Turkcyprioterna å sin sida befarar att EU ska acceptera Cypern som medlem även om delningen består - där den grekcypriotiska regeringen skulle få företräda hela ön gentemot unionen. Skulle ön återförenas är turkcyprioterna rädda att bli helt dominerade av grekcyprioterna om inte samtidigt Turkiet blir medlem. Trots dessa farhågor visar en undersökning att 40 procent av befolkningen i den norra delen ändå är för ett medlemskap.

Turkiet och turkcyprioternas ledare Denktash motsätter sig ett cypriotisk medlemskap och menar att den (grek)cypriotiska regeringens medlemskapsansökan är olaglig, eftersom inte hela öns befolkning är företrädd. Samtidigt är Turkiet självt angeläget om närmare relationer till EU, och alla försök att hindra Cyperns medlemskap skulle motverka Turkiets egna syften.

EU:s inställning

EU vill bidra till ökad stabilitet i sitt närområde. Ett cypriotiskt medlemskap skulle kräva en uppgörelse om öns framtid, vilket förmodligen skulle göra förhållandet mellan Grekland och Turkiet mer avspänt. EU menar att ett medlemskap måste komma båda öns delar till godo. Löftet att börja förhandla om medlemskap sex månader efter regeringskonferensen innebär att dessa sannolikt kan komma i gång tidigast i slutet av 1997.

EKONOMI

Det är stor ekonomisk skillnad mellan norra och södra Cypern. Man räknar med att inkomsten per person i den norra delen är en tredjedel av den i söder. Norra Cypern är starkt beroende av stöd från Turkiet.

I den södra, grekcypriotiska delen är ekonomin däremot stabil. Tillväxten är god och inflation och arbetslöshet är låga. Landet uppfyller EMU:s konvergenskrav. Ekonomin är dock känslig för svängningar i internationella konjunktur och i det politiska läget i Mellanöstern, eftersom turism och handel utgör hörnstenar.

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

Statens offentliga utredningar 1995

Kronologisk förteckning

1. Ett renodlat näringsförbud. N.
2. Arbetsföretag - En ny möjlighet för arbetslösa. A.
3. Grön diesel - miljö- och hälsorisker. Fi.
4. Långtidsutredningen 1995. Fi.
5. Vårdens svåra val.
   Slutbetänkande av Prioriteringsutredningen. S.
6. Muskövarvets framtid. Fö.
7. Obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa. A.
8. Pensionsrättigheter och bodelning. Ju.
9. Fullt ekonomiskt arbetsgivaransvar. Fi.
10. Översyn av skattebrottslagen. Fi.
11. Nya konsumentregler. Ju.
12. Mervärdesskatt - Nya tidpunkter för
    redovisning och betalning. Fi.
13. Analys av Försvarsmaktens ekonomi. Fö.
14. Ny Elmarknad + Bilagedel. N.
15. Könshandeln. S.
16. Socialt arbete mot prostitutionen i Sverige. S.
17. Homosexuell prostitution. S.
18. Konst i offentlig miljö. Ku.
19. Ett säkrare samhälle. Fö.
20. Utan el stannar Sverige. Fö.
21. Staden på vatten utan vatten. Fö.
22. Radioaktiva ämnen slår ut jordbruk i Skåne. Fö.
23. Brist på elektronikkomponenter. Fö.
24. Gasmoln lamslår Uppsala. Fö.
25. Samordnad och integrerad tågtrafik på
    Arlandabanan och i Mälardalsregionen. K.
26. Underhållsbidrag och bidragsförskott,
    Del A och Del B. S.
27. Regional framtid + bilagor. C.
28. Lagen om vissa internationella sanktioner
    - en översyn. UD.
29. Civilt bruk av försvarets resurser -
    regelverken, erfarenheter, helikoptrar. Fö.
30. Alkylat och Miljöklassning av bensin. M.
31. Ett vidareutvecklat miljöklassystem i EU. M.
32. IT och verksamhetsförnyelse inom rättsväsendet.
    Förslag till nya samverkansformer. Ju.
33. Ersättning för ideell skada vid personskada. Ju.
34. Kompetens för strukturomvandling. A.
35. Avgifter inom handikappområdet. S.
36. Förmåner och sanktioner - en samlad redovisning.
    Fi.
37. Vårt dagliga blad - stöd till svensk dagspress. Ku.
38. Yrkeshögskolan - Kvalificerad eftergymnasial
    yrkesutbildning. U.
39. Some reflections on Swedish Labour Market
    Policy. A.
    Några utländska forskares syn på svensk
    arbetsmarknadspolitik. A.
40. Älvsäkerhet. K.
41. Allmän behörighet för högskolestudier. U.
42. Framtidsanpassad Gotlandstrafik. K.
43. Sambandet Redovisning - Beskattning. Ju.
44. Aktiebolagets organisation. Ju.
45. Grundvattenskydd. M.
46. Effektivare styrning och rättssäkerhet
    i asylprocessen. A.
47. Tvångsmedel enligt 27 och 28 kap. RB
    samt polislagen. Ju.
48. EG-anpassade körkortsregler. K.
49. Prognoser över statens inkomster och utgifter. Fi.
50. Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 1995. M.
51. Elförsörjning i ofred. N.
52. Godtrosförvärv av stöldgods? Ju.
53. Samverkan för fred. Den rättsliga regleringen. Fö.
54. Fastighetsbildning - en gemensam uppgift för stat
    och kommun. M.
55. Ett samlat verksamhetsansvar för asylärenden. A.
56. Förmåner och sanktioner
    - utgifter för administration. Fi.
57. Förslag om ett internationellt flygsäkerhets-
    universitet i Norrköping-Linköping. U.
58. Kompetens och kunskapsutveckling - om yrkes-
    roller och arbetsfält inom socialtjänsten. S.
59. Ohälsoförsäkring och samhällsekonomi
    - olika aspekter på modeller, finansiering
    och incitament. S.
60. Kvinnofrid. Del A+B. S.
61. Myndighetsutövning vid medborgarkontor. C.
62. Ett renat Skåne. M.
63. Översyn av skattereglerna för stiftelser och ideella
    föreningar. Fi.
64. Klimatförändringar i trafikpolitiken. K.
65. Näringslivets tvistlösning. Ju.
66. Polisens användning av övervakningskameror vid
    förundersökning. Ju.
67. Naturgrusskatt, m.m. Fi.
68. IT-kommissionens arbetsprogram 1995-96. SB.
69. Betaltjänster. Fi.
70. Allmänna kommunikationer - för alla? K.
71. Behörighet och Urval. Förslag till nya regler för
    antagning till Universitet och högskolor. U.
72. Svenska insatser för internationell katastrof- och
    flyktinghjälp. Kartläggning, analys och förslag.
    Fö.
73. Ett aktiebolag för service till universitet och
    högskolor m.m. U.
74. Lägenhetsdata. Fi.
75. Svensk flyktingpolitik i globalt perspektiv. A.
76. Arbete till invandrare. A.

Statens offentliga utredningar 1995

Kronologisk förteckning

77. Röster om EU:s regeringskonferens
    - hearing med organisationsföreträdare, debattörer och forskare. UD.
78. Den svenska rymdverksamheten. N.
79. Vårdnad, boende och umgänge. JU.
80. EU om regeringskonferensen 1996
    - institutionernas rapporter
    - synpunkter i övriga medlemsländer. UD.
81. Ny rättshjälpslag och andra bestämmelser om rättsligt bistånd. Ju.
82. Finansieringslösningar för Göteborgs- och Dennisöverrenskommelserna. K.
83. EU-kandidater - 12 länder som kan bli EU:s nya medlemmar. UD.

Statens offentliga utredningar 1995

Systematisk förteckning

Statsrådsberedningen

IT-kommissionens arbetsprogram 1995-96. [68]

Justitiedepartementet

Pensionsrättigheter och bodelning. [8]
Nya konsumentregler. [11]
IT och verksamhetsförnyelse inom rättsväsendet. Förslag till nya samverkansformer. [32]
Ersättning för ideell skada vid personskada. [33]
Sambandet Redovisning - Beskattning. [43]
Aktiebolagets organisation. [44]
Tvångsmedel enligt 27 och 28 kap. RB samt polislagen. [47]
Godtrosförvärv av stöldgods? [52]
Näringslivets tvistlösning. [65]
Polisens användning av övervakningskameror vid förundersökning. [66]
Vårdnad, boende och umgänge.[79]
Ny rättshjälpslag och andra bestämmelser om rättsligt bistånd. [81]

Utrikesdepartementet

Lagen om vissa internationella sanktioner - en översyn. [28]
Röster om EU:s regeringskonferens - hearing med organisationsföreträdare, debattörer och forskare. [77]
EU om regeringskonferensen 1996 - institutionernas rapporter - synpunkter i övriga medlemsländer. [80]
EU-kandidater - 12 länder som kan bli EU:s nya medlemmar. [83]

Försvarsdepartementet

Muskövarvets framtid. [6]
Analys av Försvarsmaktens ekonomi. [13]
Ett säkrare samhälle. [19]
Utan el stannar Sverige. [20]
Staden på vatten utan vatten. [21]
Radioaktiva ämnen slår ut jordbruk i Skåne. [22]
Brist på elektronikkomponenter. [23]
Gasmoln lamslår Uppsala. [24]
Civilt bruk av försvarets resurser - regelverken, erfarenheter, helikoptrar. [29]
Samverkan för fred. Den rättsliga regleringen. [53]
Svenska insatser för internationell katastrof- och flyktinghjälp. Kartläggning, analys och förslag. [72]

Socialdepartementet

Vårdens svåra val.
Slutbetänkande av Prioriteringsutredningen. [5]
Könshandeln. [15]
Socialt arbete mot prostitutionen i Sverige. [16]
Homosexuell prostitution. [17]
Underhållsbidrag och bidragsförskott, Del A och Del B. [26]
Avgifter inom handikappområdet. [35]
Kompetens och kunskapsutveckling - om yrkesroller och arbetsfält inom socialtjänsten. [58]
Ohälsoförsäkring och samhällsekonomi - olika aspekter på modeller, finansiering och incitament. [59]
Kvinnofrid. Del A+B. [60]

Kommunikationsdepartementet

Samordnad och integrerad tågtrafik på Arlandabanan och i Mälardalsregionen. [25]
Älvsäkerhet. [40]
Framtidsanpassad Gotlandstrafik. [42]
EG-anpassade körkortsregler. [48]
Klimatförändringar i trafikpolitiken. [64]
Allmänna kommunikationer - för alla? [70]
Finansieringslösningar för Göteborgs- och Dennisöverrenskommelserna. [82]

Finansdepartementet

Grön diesel - miljö- och hälsorisker. [3]
Långtidsutredningen 1995. [4]
Fullt ekonomiskt arbetsgivaransvar. [9]
Översyn av skattebrottslagen. [10]
Mervärdesskatt - Nya tidpunkter för redovisning och betalning. [12]
Förmåner och sanktioner - en samlad redovisning. [36]
Prognoser över statens inkomster och utgifter. [49]
Förmåner och sanktioner - utgifter för administration. [56]
Översyn av skattereglerna för stiftelser och ideella föreningar. [63]
Naturgrusskatt, m.m. [67]
Betaltjänster. [69]
Lägenhetsdata. [74]

Utbildningsdepartementet

Yrkeshögskolan - Kvalificerad eftergymnasial yrkesutbildning. [38]
Allmän behörighet för högskolestudier. [41]
Förslag om ett internationellt flygsäkerhetsuniversitet i Norrköping-Linköping. [57]

Statens offentliga utredningar 1995

Systematisk förteckning

Behörighet och Urval. Förslag till nya regler för antagning till Universitet och högskolor. [71]
Ett aktiebolag för service till universitet och högskolor m.m. [73]

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsföretag - En ny möjlighet för arbetslösa. [2]
Obligatoriska arbetsplatskontakter för arbetslösa. [7]
Kompetens för strukturomvandling. [34]
Some reflections on Swedish Labour Market Policy. [39]
Några utländska forskares syn på svensk arbetsmarknadspolitik. [39]
Effektivare styrning och rättssäkerhet i asylprocessen. [46]
Ett samlat verksamhetsansvar för asylärenden. [55]
Svensk flyktingpolitik i globalt perspektiv. [75]
Arbete till invandrare.[76]

Kulturdepartementet

Konst i offentlig miljö. [18]
Vårt dagliga blad - Pstöd till svensk dagspress.[37]

Näringsdepartementet

Ett renodlat näringsförbud. [1]
Ny Elmarknad + Bilagedel. [14]
Elförsörjning i ofred. [51]
Den svenska Rymdverksamheten. [78]

Civildepartementet

Regional framtid + bilagor. [27]
Myndighetsutövning vid medborgarkontor. [61]

Miljödepartementet

Alkylat och Miljöklassning av bensin. [30]
Ett vidareutvecklat miljöklassystem i EU. [31]
Grundvattenskydd. [45]
Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 1995. [50]
Fastighetsbildning - en gemensam uppgift för stat och kommun. [54]
Ett renat Skåne. [62]

FRITZES

Postadress: 106 47 Stockholm
Fax 08-20 50 21, Telefon 08-690 90 90

ISBN 91-38-20015-5
ISSN 0375-250X